

● شرط داوری در قراردادهای مشمول اصل ۱۳۹ قانون اساسی

داوری، دعاوی راجع به اموال عمومی، دعاوی راجع به اموال دولتی، دادگاه
عمومی حقوقی: کلمات کلیدی:

شعبه ۱۵ دادگاه تجدید نظر استان تهران: مرجع صدور:

درج شرط داوری در قراردادهای مشمول اصل ۱۳۹ قانون اساسی فاقد
منع قانونی بوده لیکن ارجاع دعاوی مسبوق به اخذ مصوبه هیأت وزیران و
سایر شرایط است و هنگامی که علی‌رغم درخواست خواهان طرف دولتی در
جهت اخذ مصوبه اقدامی نکند، با عنایت به حاکمیت مراجع قضایی بر
اختلافات، دادگاه عمومی حقوقی صالح به رسیدگی است. چکیده:

رای بدوی

در خصوص دادخواست تقدیمی خواهان‌ها شرکت‌های الف. با مدیریت آقایان ح.م. و ر.ح. و شرکت گ. به مدیریت آقایان ن.خ. و پ.خ. و شرکت الف. به مدیریت آقایان ع.ب. و م.الف. با وکالت بعدی آقایان ن.ق. و م.ش. به طرفیت خواندگان به اسامی ۱- شرکت ت. و شرکت راه‌آهن شهری تهران و حومه (مترو) به خواسته مطالبه طلب مقوم به مبلغ ۱۴۷۴۶۸۱۱۸۰۸۹ ریال و خسارت تأخیر تأدیه و خسارات دادرسی، به این شرح که خواهان‌ها اعلام داشته‌اند که خواننده ردیف اول پیمانکار اصلی خواننده ردیف دوم در طراحی و احداث پروژه خط ۳ متروی تهران بوده که به موجب قرارداد شماره ۰۳/ای پی سی/۸۸/۷۰۰ مورخ ۱۳/۵/۸۸ طراحی و اجرای عملیات ساختمانی فاز ۴ آن را با اجازه خواننده ردیف دوم به کنسرسیوم متشکل از شرکت خواهان‌ها و گذار و خواهان‌ها براساس ماده ۱-۱۴ شرایط خصوصی پیمان ضمن پذیرش مسئولیت انفرادی و تضامنی نسبت به تعهدات ناشی از پیمان قرارداد مشارکت داخلی سه‌جانبه مورخ ۱۵/۲/۸۸ را بین خود تنظیم نموده‌اند. پس از انعقاد قرارداد و شروع عملیات اجرایی پروژه به دلیل تغییر احجام کار متمم قرارداد ۰۳/ای پی سی/۸۸/۷۰۰ بین خواننده ردیف اول و کنسرسیوم مبلغ اولیه پیمان به ۱۵/۲۹۹/۹۱۶/۱۵۲/۴۴۰ ریال افزایش یافته است و سپس تعهدات مالی ناشی از قرارداد فوق بین خواندگان، به خواننده ردیف دوم که کارفرمای اصلی پروژه خط ۳ متروی تهران بوده انتقال داده شده است سپس الحاقیه شماره ۰۹۰/۱۰۰۳۸/مورخ ۰۹/۱۲/۲۸ با کنسرسیوم تنظیم و مبادله می‌شود که علاوه بر تعدیل مقادیر کار، تغییر کارفرما نیز مورد تأیید قرار گرفته و قید شده مطالبات کنسرسیوم تا تاریخ ۰۹/۹/۳۰ به عهده خواننده ردیف اول و پس از آن با خواننده ردیف دوم است. ولی علی‌رغم گذشت بیش از ۱۲ ماه از تاریخ تأیید صورت‌وضعیت قطعی و نیز صورت‌وضعیت کارهای اضافی، خواندگان از پرداخت وجوهات و ایفاء تعهدات استنکاف نموده‌اند و هر یک از خواندگان مسئولیت پرداخت را متوجه دیگری می‌داند. لذا تقاضای صدور حکم به شرح ستون خواسته را دارد. نماینده حقوقی ردیف دوم علی‌رغم ابلاغ قانونی اخطاریه در دادگاه حاضر نشده و لایحه‌ای ارسال نکرده است. وکیل خواننده ردیف اول دفاعاً اعلام داشته که بند ۶-۲۰ قرارداد اشاره به شرط داوری دارد و دوم اینکه شرکت خواهان‌ها مستقیماً با خواننده ردیف دوم مراد شده و پرداخت‌ها براساس درخواست مستقیماً توسط کارفرمای اصلی انجام شده و تا مقطعی پرداخت به خواهان‌ها به صورت مستقیم انجام شده است و در مقطع آخر مبلغ ۷۷/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال را خواننده ردیف دوم به خواهان‌ها پرداخت نمی‌کند. لذا با عنایت به مجموع اوراق و محتویات پرونده و نظر به اینکه خواهان‌ها با انعقاد قرارداد الحاقی دوم به شماره ۰۹۰/۱۰۰۳۵۸ در سال ۹۰ و توشیح خواندگان، مبادرت به تبدیل تعهد نموده‌اند و تعهدات اولیه با کلیه توابع و تضمینات آن به قرارداد دوم منتقل گردیده و

اینکه مطابق بند ۶-۲۰ قرارداد مارالذکر طرفین توافق نموده‌اند که اختلاف خود را با رجوع به داوری حل و فصل نمایند و نظر به اینکه اصل ۱۳۹ قانون اساسی و ماده ۴۵۷ قانون آیین دادرسی ارجاع دعاوی راجع به دعاوی عمومی و دولتی را به داوری به شرایطی محدود نموده است و اینکه دلیل و مدرکی دال بر عمومی و دولتی بودن موضوع قراردادهای فوق‌الذکر ارائه نشده و بنابراین موضوع از شمول اصلی ۱۳۹ قانون اساسی و ماده مارالذکر خارج بوده و نظر به اینکه منع موجود در اصل ۱۳۹ قانون اساسی صیقلی برنگارانی قانون‌گذار از تعیین تکلیف اموال دولتی و ملی از سوی نهادهای غیردولتی بوده که این حکمت و مبنای در داوری‌های موضوع شرایط عمومی پیمان مفقود می‌باشد و از طرفی نظر به اینکه پس از احراز لزوم و ضرورت رجوع به داوری، طرف خواهان نسبت به رعایت تشریفات مقرر در مادتين ۴۵۹ و ۴۶۰ ق.آ.د.م. حسب مورد اقدام نکرده و از این رو مسئولیت رجوع به داوری مطابق شرط ضمن عقد گماکان به قوت و اعتبار خود باقی مانده است، و نظر به اینکه قبل از رجوع به داوری و عمل به مفاد شرط مذکور، رجوع ارتجالی به دادگاه برخلاف مقررات قانون آیین دادرسی مدنی و تعهدات قراردادی و قائمه لزوم رعایت مفاد و مدلول قراردادها می‌باشد و از این رو رسیدگی به دعوی حاضر به هیئت موصوف مقدور نبوده قرار عدم استماع آن را صادر و اعلام می‌نماید. قرار صادره ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ قابل تجدیدنظر خواهی در دادگاه تجدیدنظر استان تهران می‌باشد.

رئیس شعبه ۱۰۴ دادگاه عمومی حقوقی تهران - شیروان

رای دادگاه تجدید نظر

در خصوص تجدیدنظر خواهی شرکت‌های ۱- الف. ۲- گ. ۳- الف. به طرفیت ۱- شرکت ت. ۲- شرکت راه آهن شهری تهران و حومه (مترو) نسبت به دادنامه شماره ۳۳۴-۲۸/۵/۹۲ شعبه ۱۰۴ دادگاه حقوقی تهران که مطابق آن دادخواست تجدیدنظر خوانندگان به خواسته مطالبه طلب به مبلغ یکصد و چهل و هفت میلیارد و چهارصد و شصت و هشت میلیون و یکصد و هجده هزار و هشتاد و نه ریال به علاوه خسارت تأخیر تأدیه و متفرعات به لحاظ وجود شرط داوری مستند به بند ۶-۲۰ قرارداد فرمابین منتهی به صدور قرار عدم استماع دعوی نموده دادگاه با عنایت به محتویات پرونده و لوائح طرفین و قطع نظر از بحث هیئت حل اختلاف و داوری را به شرح قرارداد حاکم علی‌القاهر مستقل از یکدیگر می‌باشد از آنجاکه درج شرط داوری در قراردادهای مشمول اصل ۱۳۹ قانون اساسی فاقد منع قانونی بوده لیکن ارجاع دعاوی مسیوق به اخذ مصوبه هیئت وزیران و سایر شرایط بوده لیکن در مانحن‌فیه علی‌رغم معزز بودن بحث عمومی و دولتی بودن اموال شرکت‌های طرف قرارداد (تجدیدنظر خوانندگان) و دفاع تجدیدنظر خوانندگان در مقام صالح بودن داوری جهت حل اختلاف حاصله اقتضای اخذ مصوبه هیئت وزیران و تحقق شرایط لازم را جهت ارجاع موضوع به داوری توسط آن‌ها را داشته که مانحن‌فیه فاقد شرایط لازم علی‌رغم درخواست به شماره ۸۶۰/۹۱/۴۳ - ۱۶/۱۱/۹۱ تجدیدنظر خواهان مبنی بر ضرورت فراهم نمودن شرایط داوری می‌باشد فلذا دادگاه با عنایت به حاکمیت مراجع قضایی بر اختلافات و دعاوی به اعتبار اصل با نقض رأی معترض‌عنه مستند به ماده ۳۵۳ قانون آیین دادرسی مدنی پرونده جهت رسیدگی به مرجع محترم بدوی اعاده می‌شود. رأی دادگاه قطعی است.

رئیس شعبه ۱۵ دادگاه تجدیدنظر استان تهران - مستشار دادگاه

عشقعلی - جمشیدی